

پژوهش مقدماتی
در سه روستای شمال ایران
(حیدرآلات، مربو، نومل)

کاظم سادات اشکوری

بسترنه‌زار

تهران - ۱۳۹۱

سرشناسه : سادات اشکوری، کاظم، ۱۳۱۸ -
 عنوان و نام پدیدآور : پژوهش مقدماتی در سه روستای شمال ایران (حیدرآلات، مرتو، نومل) /
 کاظم سادات اشکوری.
 مشخصات نشر : تهران: هزار کرمان، ۱۳۹۱.
 مشخصات ظاهری : ۱۲۸ ص. مصور، جدول.
 فروست : مردم شناسی: ۱.
 شابک : 978-600-5700-03-9
 وضعیت فهرست نویسی: فیا
 یادداشت : ص.ع. به انگلیسی:
 An Primitive Research on Three village in the North of Iran
 موضوع : روستائینی -- ایران -- نمونه پژوهی
 موضوع : روستائینی -- ایران -- گیلان -- نمونه پژوهی
 موضوع : روستائینی -- ایران -- گلستان -- نمونه پژوهی
 رده بندی کنگره : ۴۱۳۹۰ پ ۲ س / HT ۴۲۱۱
 رده بندی دیویی : ۳۰۷/۷۲۰۹۵۵
 شماره کتابشناسی ملی : ۲۵۹۷۴۷۶

نشر هزار کرمان: تهران، خیابان کارگر جنوبی، پایین تر از میدان پاستور،
 خیابان دانشگاه جنگ، پلاک ۹، تلفن: ۰۶۶۹۲۳۹۴۶ - ۰۹۱۲۷۳۳۴۲۶۶
 نشانی الکترونیک: Email: nashrhazarkerman@yahoo.com

پژوهش مقدماتی در سه روستای شمال ایران

نوشته: کاظم سادات اشکوری
 نسخه پردازش: عقاب علی احمدی
 نمونه خوانی: نرگس جعفرزاده سرهنگ آبادی
 طراح روی جلد: پرویز بیانی
 طراح نشانه نشر هزار: محمد جهانی مقدم
 حروفچینی: زهرا علیزاده
 صفحه بندی: نسرین خلیلی
 نظارت بر تولید: دفتر خدمات کتاب سوگدیانا
 چاپ اول: ۱۳۹۱
 شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
 لیتوگرافی: کارا، چاپ: غزال، صحافی: میتو
 ناشر: انتشارات هزار کرمان

ISBN: 978-600-5700-03-9

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۷۰۰-۰۳-۹

فهرست

۵	یادداشت
۷	اشاره
۹	روستای حیدرآلات
۱۱	آب و هوا
۱۲	جمعیت
۱۳	فعالیت‌های تولیدی
۱۴	منابع آب زراعی
۱۵	دامداری
۱۷	شکار
۱۷	صنایع دستی
۱۸	اوزان و مقادیر محلی
۲۳	تقسیم کار
۲۶	گورستان
۲۶	خانواده و ارتباط آن با مسکن، پوشاک و بهداشت
۲۷	بازی‌ها - فراغت و سرگرمی
۳۳	پیوست - روزه‌ای به سبزه و آب
۳۶	الف. چیستان = مسئله جنگ
۴۰	ب. ترانه
۴۷	روستای مریو
۴۹	آب و هوا
۵۰	جمعیت
۵۱	فعالیت‌های تولیدی
۵۵	باغ‌های میوه
۵۵	منابع آب زراعی
۵۵	دامداری

۵۶	صنایع دستی
۵۶	اوزان و مقادیر محلی
۵۹	گذران اوقات فراغت
۶۷	پیوست ۱. پوشاک
۷۱	پوشاک زنان
۷۴	پوشاک مردان (در زمستان)
۷۵	پوشاک چوپانان
۷۷	پیوست ۲. قرارها و قراردادهای
۸۰	تقسیم کار
۸۱	قراردادهای
۸۲	الف. دامداری
۸۳	ب. کشاورزی
۸۴	بده و بستان
۸۹	روستای نومل
۹۱	آب و هوا
۹۲	جمعیت
۹۲	فعالیت‌های تولیدی
۹۵	باغ‌های میوه
۹۵	منابع آب زراعی
۹۸	دامداری
۹۸	پوشاک و آرایش
۱۰۱	الف. پوشاک زنان
۱۰۲	ب. پوشاک مردان
۱۰۲	صنایع دستی
۱۰۳	اوزان و مقادیر محلی
۱۰۳	گذران اوقات فراغت
۱۱۳	پیوست - از گهواره تا گور
۱۲۱	کتابشناسی کاظم سادات اشکوری

یادداشت

پژوهش‌های مقدماتی در سه روستای شمال ایران در سال ۱۳۵۳ انجام گرفته است. در آن سال در کنار پژوهش‌های مقدماتی، یکی - دو موضوع را نیز به صورت گسترده‌تر برای تنظیم مقاله مطالعه کردم، و در نهایت به این قصد که آنها را یکجا منتشر کنم تا مبتدیان و کم‌حوصلگان را به کار آید؛ و اکنون به همین راضی‌ام که کار کوچکم پس از گذشت بیش از سی سال منتشر می‌شود.

شاید چنین تصور شود که این قبیل پژوهش‌ها فاقد اعتبار است و ارزش انتشار ندارد؛ حال آن که چنین نیست.

در این پژوهش‌ها آمار و ارقامی ارائه و مسائلی عنوان می‌شود که به هنگام بررسی تغییرات روستا به کار می‌آید و به لحاظ تاریخی مفیدی است معتبر برای مقایسه روند تغییرات در طول زمان.

پس از انتشار یکی - دو مقاله از این دفتر پی بردم که برخی کسان، که صاحب‌نظر در این مسائل نیستند و به تحلیل‌ها و تفسیرهای بی‌بایه، اما پرطمطراق و سرشار از اصطلاح‌های دور از ذهن، دل بسته‌اند، از اهمیت این قبیل پژوهش‌ها غافل‌اند؛ که البته غمی نیست.

به نظر من بسیاری از اظهارنظرهای سطحی منبث از تخم لقی است که عالمان محترم توی دهن پژوهشگران محترم شکسته‌اند که: «جامعه شهری پیچیده است و جامعه روستایی ...»؛ دلم می‌خواهد یکی از این علمای صاحب‌کرسی و پشت‌پرویین در روستایی به پژوهش بپردازد تا پی ببرد مفهوم پیچیدگی چیست؛ و آیا پیچیدگی را باید صرفاً در گسترش شهر و تعداد خیابان‌ها و کوچه‌ها و محله‌ها و یا نهادها و سازمان‌ها جست، یا در فرهنگ عامه و ویژگی‌های جامعه روستایی، که روستایی تازه‌وارد را به آسانی نمی‌پذیرد و سر درد دل را با او باز نمی‌کند؟

به هر حال، نمی‌خواهم بحثی را پیش بکشم که از آن چیزی عاید خواننده نمی‌شود؛ تنها اشاره می‌کنم که بضاعت من همین‌قدر بوده. ادعایی نه در این مقوله دارم و نه در مقوله‌های دیگر. از روستا برخاسته‌ام و شاید بهتر از بسیاری کسان روستا را می‌شناسم. از من همین‌قدر برمی‌آمد که انجام دادم. گفتم: «گر تو بهتر می‌زنی بستان بزن».

کاظم سادات‌اشکوری

زمستان ۱۳۸۴، تهران

www.ketab.ir

اشاره

در منابع سرشماری سال ۱۳۷۵ ش مرکز آمار ایران، مشخصات جغرافیایی سه روستای مورد نظر ما به شرح زیر آورده شده است:

۱. حیدرآلات، از دهستان گوراب‌پس، بخش مرکزی، شهرستان فومن، استان گیلان.

۲. مربو، از دهستان سمام، بخش املش، شهرستان رودسر، استان گیلان.

۳. نامل، از دهستان استراباد جنوبی، بخش مرکزی، شهرستان گرگان، استان مازندران.

اضافه می‌کنم که پس از شهرستان املش در استان گیلان و همین‌طور جداشدن استان گلستان از استان مازندران، در مشخصات جغرافیایی دو روستای مورد نظر ما تغییراتی صورت گرفته و روستای مربو از بخش مرکزی شهرستان املش و روستای نامل از بخش مرکزی شهرستان گرگان، استان گلستان به شمار آمده‌اند.